

RECENSION

Ur *Pina*

Pina

Originaltitel Pina
Svensk titel Pina
Regi Wim Wenders
Producent Gian-Piero Ringel, Wim Wenders, Erwin M. Schmidt (3D)
Manus Wim Wenders
Foto Hélène Louvart
Roller Regina Advento, Malou Airaud, Ruth Amaranter, Pina Bausch, Rainer Behr m fl.
Tyskland, Frankrike, Storbritannien 2011
Längd 1 tim 43 min
Distributör TriArt Film AB

När den tyska koreografen Pina Bausch för två år sedan plötsligt gick ur tiden förlorade den moderna dansscenen en av sina mest egensinniga förmågor. Utrustad med en dunkel pedagogisk metodik och en närmast utomjordisk framtoning förde hon in tanztheatergenren, en av Weimarerens alla konstnärliga nyordningar, i vår samtid. Tanztheater kan enkelt uttryckt sägas vara ett slags blandning mellan absurditeter och allvar, expressiv dans, sång och plötsliga utrop, varietévisor och drömsk brechtiansk dramatik. Med en fast bas i staden Wuppertal i västra Tyskland turnerade Bausch kompani världen över med ett program präglad av kärlekslängtan, trängtan efter tillit och vantrivsel i kulturen. Allt detta möter vi i *Pina*, Wim Wenders hyllning till sin mångåriga vän.

De båda hade länge gemensamt diskuterat möjligheten att översätta Bausch dansteater till rörliga bilder, men det var först i och med 3D-teknikens genombrott som Wenders kände att han skulle kunna göra konstformen rättvisa (hans bruk av densamma ger för övrigt gott hopp om en framtid för 3D-filmen bortom svulstiga

matinéäventyr). När Bausch hastigt avled skiftade projektet fokus till att bli en film för Pina, en elegi eller ett minnesmonument. Resultatet är slående – för första gången upplever jag att någon verkligen lyckats översätta den ordlösa, rumsligt orienterade konstform som är modern dans till rörliga bilder.

Filmens huvudpart utgörs av långa stycken från fyra av Bausch mer centrala produktioner, genom 3D-teknikens försorg sedda ur ett helt nytt perspektiv. Istället för att liksom i många dansfilmer låta kameran tjänstgöra som ett substitut för en sittplats på parketten blir den här en del av koreografin då den smidigt rör sig mellan dansarna. Välavvägd klippning höjer ofta effekten, i synnerhet när verket Kontakthof skildras. I något som liknar en intetsägande gymnastiksal av igår pågår en surrealistisk examensdans, stinn av pubertalt nervös sexualitet. Från ett klipp till ett annat ersätts truppens dansare med åldringar och sedan tonåringar, stående i samma positioner och klädda i likadana kläder. Det är lika förfärligande som det är förtjusande.

Inblickarna i Bausch koreografier varvas med dansarnas egna minnen av sin Pina, i form av korta monologer och solonummer samt duetter som dansas i Wuppertal med omnejd: bland höstlöv, på vägfugler och i den ikoniska Schwebebahn, ett slags tunnelbana upphängd på skenor i luften. Bausch trupp framstår här närmast som en samling föräldralösa barn, vilsna som hade de förlorat en förälder. Deras i dans gestaltade minnen av sin mentor framstår som symptomatiska för Bausch verk: här ryms både uppsluppen lekfullhet och rörande ensamhet; vi påminns hela tiden om den sårbarhet som ryms under människans fasader. Tydligast blir detta kanske i filmens slutskede, då en kvinna krypande försöker undfly en annan som metodiskt skyfflar jord över hennes blonda hår. Hon tyngs ner men reser sig gång på gång. Filmens huvudbudskap är närvarande som aldrig förr: "Dansa, dansa – annars är vi förlorade".

Petter Lindblad Ehnborg

FILMRUTAN